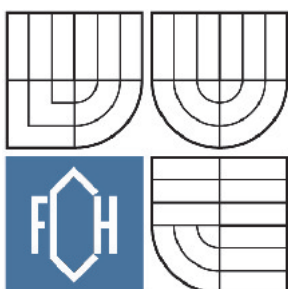

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA CHEMICKÁ
ÚSTAV CHEMIE A TECHNOLOGIE OCHRANY
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

FACULTY OF CHEMISTRY
INSTITUTE OF CHEMISTRY AND TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PROTECTION

VLIV PROFESIONALIZACE ARMÁDY ČR NA INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

THE IMPACT OF PROFESSIONAL ARMED FORCES OF
THE CZECH REPUBLIC ON INTEGRATED RESCUE SYSTEM

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

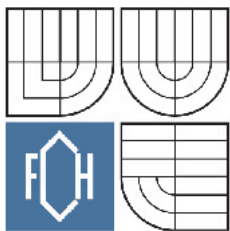
AUTOR PRÁCE
AUTHOR

JOSEF HUMPOLÍČEK

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

ING. JOSEF ZINKE

BRNO 2009

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta chemická
Purkyňova 464/118, 61200 Brno 12

Zadání bakalářské práce

Číslo bakalářské práce:	FCH-BAK0287/2008	Akademický rok: 2008/2009
Ústav:	Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí	
Student(ka):	Josef Humpolíček	
Studijní program:	Ochrana obyvatelstva (B2825)	
Studijní obor:	Krizové řízení a ochrana obyvatelstva (2804R002)	
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Josef Zinke	
Konzultanti bakalářské práce:		

Název bakalářské práce:

Vliv profesionalizace Armády ČR na integrovaný záchranný systém

Zadání bakalářské práce:

Porovnat působení Armády ČR před reformou a po provedené reformě s vyhodnocením dopadů změn na ochranu obyvatel ve vazbě na integrovaný záchranný systém

Termín odevzdání bakalářské práce: 29.5.2009

Bakalářská práce se odevzdává ve třech exemplářích na sekretariát ústavu a v elektronické formě vedoucímu bakalářské práce. Toto zadání je přílohou bakalářské práce.

Josef Humpolíček
Student(ka)

Ing. Josef Zinke
Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Čáslavský, CSc.
Ředitel ústavu

V Brně, dne 1.12.2008

doc. Ing. Jaromír Havlica, DrSc.
Děkan fakulty

ABSTRAKT

Bakalářská práce srovnává působení Armády České republiky před její reformou a po reformě s vyhodnocením dopadů změn na ochranu obyvatel ve vazbě na integrovaný záchranný systém. Popisuje vazby na Integrovaný záchranný systém. Praktická část je nahrazena jednoduchým průzkumem odborné veřejnosti – dopady reformy Armády České republiky na ochranu obyvatel s cílem navrhnout možná řešení.

ABSTRACT

Bachelor's thesis equate to incidence Czech republic Army before her reform and after reform with evaluation falls changes on protection inhabitant on trial to joint Integrated emergency system. Describe bindings to joint Integrated emergency system. Practical part is replaced simple inquiry special public – reform falls Czech republic armies to The civil protection with the to determinate the suggest a solution.

KLÍČOVÉ SLOVA

Armáda ČR, Integrovaný záchranný systém, profesionalizace armády ČR, ochrana obyvatel.

KEYWORDS

Army forces of The Czech republik, Integrated rescue system, Professional armed forces of The Czech republik, Civil protection.

HUMPOLÍČEK, J. *Vliv profesionalizace Armády ČR na integrovaný záchranný systém*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2009. 28 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Josef Zinke.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že všechny použité literární zdroje jsem správně a úplně citoval. Bakalářská práce je z hlediska obsahu majetkem Fakulty chemické VUT v Brně a může být využita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího bakalářské práce a děkana FCH VUT.

.....
podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval za trpělivost a strávený čas při vypracování mé bakalářské práce Ing. Josefu Zinkeovi. Také kolegům z Krajského vojenského velitelství v Brně, jmenovitě mjr. Karlovi Kratochvílovi za vytvoření vojensky smýšlejícího prostředí.

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. STAV PŘED REFORMOU	8
2.1. Systém obrany a ochrany	8
2.2. Další fakta před reformou	10
3. SITUACE PO REFORMĚ	12
3.1. Profesionalizace	12
3.2. Spolupráce a vliv ozbrojených sil na integrovaný záchranný systém	13
3.3. Vyžadování sil a prostředků AČR pro potřebu IZS	16
3.4. Základní služba versus aktivní zálohy	18
4. VYHODNOCENÍ DOPADŮ ZMĚN	19
4.1. Očima odborníků	19
4.2. Očima veřejnosti	21
4.3. Dopady na finance	22
4.4. Srovnání, názory	23
5. ZÁVĚR	25
6. POUŽITÉ ZDROJE	26
7. SEZNAM ZKRATEK	28

1. ÚVOD

Armáda byla, je a bude. Armáda působí na území České republiky po několik stolení a její úloha nejen v oblasti obrany státu pro případ vojenských operací, ale také zejména v oblasti civilní ochrany je bezesporu nezastupitelná. Služba vlasti, nebo jenom hra na vojáky? Tuto otázku si položil branec a student Luděk Dvořák v roce 1998 (MF DNES 4. 4. 1998). Dříve často využívaní vojáci základní vojenské služby, kteří ochotně pomáhali, možná z donucení při jakékoliv kalamitě nebo mimořádné události většího rozsahu dnes nahrazují profesionální, vyškolení odborníci – vojáci profesionálové. Profesionalizací ozbrojených sil se postupně uzavírá jedna z historických period vývoje státu. Ozbrojené síly již neslouží prioritně k obraně jejich území, ale jsou integrovány do nadnárodních ozbrojených sborů a plní především bezpečnostní úkoly za hranicemi mateřského státu. Tato skutečnost iniciuje otázky laické i odborné veřejnosti, jaký má vlastně profesionalizace armády vliv a dopad na činnosti základních i ostatních bezpečnostních a dalších složek Integrovaného záchranného systému¹.

¹ § 2 písm. a), zák. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému, v platném znění

2. STAV PŘED REFORMOU

2.1. Systém obrany a ochrany

Základy civilní ochrany v pojetí současného principu spolupráce nevojenských subjektů a vojenských složek státu lze dohledat v systému civilní protiletecké obrany, který vznikl v předmnichovské republice. V roce 1935 byla současně se zákonem o ochraně proti leteckým útokům ustavena „Civilní protiletecká ochrana“. V dostupných historicky dochovaných zápisech a zdrojích jsou nalézány záznamy o zajišťování zejména požární ochrany a hlídek před možnými útoky nepřátel. Přispívatelé různých příspěvků v historických zdrojích rozepisují období předválečné a válečné v době II. světové války a zmiňují se často o zajišťování tzv. požárních hlídek a pohotovostí. Tyto služby a hlídky sloužily v uváděném období zejména ke včasnému zjištění požárů, vzniklých následkem náletů a okupace. Z dochovaných záznamů vyplývá integrace činnosti dobrovolných hasičů do činnosti záchranné a strážní. Služba boje proti požáru (požární ochrana) byla prioritou. Další služba záchranná (rychlá zdravotní pomoc) byla zajišťována samaritní službou, prováděnou tehdejšími dobrovolnými hasičskými jednotkami. Samaritní služba sloužila podobně jako dnešní předlékařská pomoc. Strážní, hlídková služba zajišťovaná ve válečném období dobrovolnými hasiči nahrazovala často činnost obecního strážníka, který nebyl v mnoha případech obcí jmenován, a současně s výše uvedenými činnostmi tato služba prováděla hlídkovou službu.

Změny v poválečném období v mezinárodní a domácí politické situaci si vyžádaly přijetí opatření k posílení obrany země. Civilní protiletecká ochrana byla zrušena včetně všech provázaných orgánů, institucí a zařízení. Vojenství si vyžádalo vybudování nového systému na nové a vyšší úrovni. Se zřetelem k povaze civilní protiletecké ochrany a jejímu vztahu k orgánům státní správy a samosprávy, bylo státem rozhodnuto, že její řízení přísluší Ministerstvu vnitra. Na konci roku 1947 bylo v působnosti Ministerstva vnitra zřízeno oddělení zajišťující civilní protileteckou a požární ochranu. Tento akt opět potvrdil vzájemnou provázanost vojenské i nevojenské části státní správy a dal základ systému Civilní obrany, který následoval v dalším období až do konce osmdesátých let 20. století. Takto nastavený sdružený (integrovaný) systém působení civilní obrany na obyvatele od druhé poloviny padesátých let 20. století počítal s vojenským řízením a velením². Mezi nejvýznamnější úkoly zajišťované ozbrojenými složkami Československé lidové armády patřilo řešení otázek evakuace a ukrytí obyvatel, rozpracování plánů zdravotnického zabezpečení a zásobování vodou, plánů včasného vyrozumění a rozšíření protichemické přípravy obyvatelstva. Policie a požární sbory zabezpečovaly běžné činnosti v rámci vlastní působnosti.

² Dodatkové protokoly I a II k Ženevským úmluvám z roku 1949

Od roku 1973, kdy byl schválen zákon č. 73 o jednotném systému branné výchovy obyvatelstva, který nově upravoval působnost a odpovědnost příslušných institucí, organizací a podniků. Důsledkem této změny vznikla řada útvarů a jednotek nevojenských civilních sil civilní obrany – objektových útvarů, záchranných útvarů i útvarů svépomoci v obcích a služeb na všech stupních řízení. Stanovené úkoly spočívající ve spolupráci vojenské a nevojenské části civilní obrany zřetelně vyjadřovaly vysoce humánní poslání civilní obrany i všech opatření, k zajištění záchrany osob, jejich majetku a zabezpečení v případě napadení nepřítelem i při ostatních mimořádných událostech a u velkých provozních havárií, což lze odvodit z obr. č. 1, obr. č. 2. a obr. č. 3.

Obr. č. 1: Vojáci prořezávají led na ochranu před povodněmi

Obr. č. 2: Povodně na Váhu, vojáci staví hráz

Obr. č. 3: Příslušníci plynárenské služby CO

V armádě a vojenských útvarech byl obrovský lidský potenciál, který bylo kdykoliv možné využít. V historii nebylo zvláštností využití vojenských sil k předcházení nebo zdolání jiných než vojenských situací, zejména povodní nebo sněhových kalamit. Příkladem je masivní nasazení pomoci armádou v poválečných letech v národním hospodářství.

Některé zdroje uvádějí, že, situace, kdy ozbrojené síly nahrazují výkon národního hospodářství, je příznačná hlavně pro ozbrojené síly socialistických států. Období před zahájením transformace české armády po pádu komunistického režimu bývalého Československa takové využití státní moci plně potvrzuje. Provázanost tehdejší Československé lidové armády a složek Národní fronty byla ošetřena spoluprací Ministerstva vnitra a Ministerstva národní obrany. Zjistilo se, že je nutno tuto oblast budovat organizovaně a v první části byla tato spolupráce zaměřena hlavně na organizování pomoci při vzniku mimořádných situací, jako byly požáry, povodně, větrné kalamity, infekční onemocnění a havárie, které vznikaly na objektech. Z toho důvodu byly na tehdejších okresech ustaveny kolem roku 1951 štáby CO, ve kterých byli civilisté, většinou dřívější vojáci z armády. Tato složka byla zařazena pod tehdejší Ministerstvo vnitra. Později byla zařazena jako samostatná součást „Vojska Ministerstva vnitra“ která byla v 60. letech vytvořena k ochraně důležitých objektů národního hospodářství. Byly ustaveny vojskové části jak na tehdejších okresech, tak na krajích a republice.

Tyto složky měly na starost koordinaci všennárodní přípravy i přípravy speciálních jednotek jak v civilu, tak i materiálu pro zálohy které byly předurčeny po zmobilizování pro řešení prvořadých neodkladných záchranných a likvidačních prací. Celá tato organizace v roce 1976 přešla pod MNO ČSLA a byla její součástí až do likvidace ČSLA v roce 1993. Ve vojskové části byly vytvořeny Pluky civilní obrany, které byly dislokovány na teritoriu republiky podle vyhodnoceného nebezpečí (blízkost velkých průmyslových objektů s nebezpečím havárií) s možností rychlého nasazení do zasaženého prostoru, které byly naplňovány vojáky základní služby a důstojnickým sborem. Jeden takový pluk byl s předurčením pro Jihomoravský kraj v Bučovicích. Byl vybaven nejen vojenskou technikou, ale hlavně prostředky pro výše uvedené záchranné práce. Požární technikou, protichemickou technikou, ženíjní vyprošťovací technikou, zdravotním materiálem pro poskytování první a předlékařské pomoci, úpravnou vody, prostředky chemicko-radiačního průzkumu a zabezpečení spojení. Nasazení této jednotky bylo s akceschopností do 30 minut od ohlášení. Těchto pluků bylo na teritoriu republiky 6. Na každém kraji byly vybudovány sklady s příslušnou technikou a výstrojí pro 1 200 osob (těžká technika byla plánována stažením od stavebních firem), kde bylo počítáno s možností zmobilizování do výše uvedených skladů ze záloh, které prošly výcvikem (základní službou) u výše uvedených pluků.

Ve spolupráci s ČSLA byla vybudována JKAS (jednotná síť kontroly analys potravin, krmiv a vody). Tato zahrnovala jak chemickou tak biologickou kontrolu a byla tvořena okresními a krajskými hygienickými stanicemi a chemickými laboratořemi z vybraných objektů (potravinářského a chemického průmyslu.)

2.2. Další fakta před reformou

Politika státu a nastavený systém branné povinnosti v bývalém Československu umožňoval v případě mimořádných událostí nebo živelných pohrom povolat k pomoci vojsko. Před

zahájením profesionalizace bylo vojsko tvořeno vojáky ve službě, kteří v rámci branné povinnosti vykonávali tuto činnost povinně, na základě zákona jako součást výkonu základní vojenské služby. Všechny podniky a výrobní závody bývalého národního hospodářství patřili státu a to znamenalo, že také zaměstnanci, kteří zde pracovali, tvořili masivní personální sílu, kterou měl stát k dispozici. Nezanedbatelný přínos ozbrojených sil spočíval nejen v politicko-společenské funkci, rovněž měly své místo ozbrojené síly v technické přípravě a vzdělávání mladé generace. Tato generace mladých lidí měla v průběhu vojenské služby možnost seznámit se v té době moderními technickými systémy, zvládnout vysoce technicky náročné profese a naučit se organizovat různé pracovní činnosti, což nalézalo odraz v jejich práci i v civilním životě. Ukázkovým příkladem je ovládání a řízení těžkých nákladních vozidel a autobusů. Samozřejmostí byl příslušný řidičský průkaz, na základě kterého mohlo mnoho mužů nalézt uplatnění v civilním životě. Od pamětníků není tedy slyšet slova, že by byl nedostatek řidičů nákladních vozidel nebo nedostatek profesionálních řidičů vozidel hromadné dopravy.

Další nezastupitelná a nezpochybnitelná úloha vlivu armády, respektive ozbrojených sil na civilní oblast byla v oblasti vědeckovýzkumného vývoje. Vědeckovýzkumná základna federálního ministerstva národní obrany v oblasti technických a přírodních věd se účinně podílela na řešení úkolů pro národní hospodářství. Kromě přínosů přímých, kdy výzkumné ústavy poskytl pomoc například provedením náročných vývojových zkoušek na zařízeních, která nebyla v československém průmyslu k dispozici, je i s odstupem doby vidět některé přínosy nepřímé, spočívající zejména ve využití výsledků výzkumu a vývoje vojenské techniky ve prospěch řešení techniky pro národní hospodářství. Je to především v oblasti terénních automobilů a jiných speciálních vozidel, automobilních jeřábů, přepravníků těžké pásové techniky, automobilových cisteren na pohonné hmoty a pitnou vodu, některých přístrojů zdravotnické techniky. V oblasti elektroniky byl civilními organizacemi projeven mimořádný zájem o využití magnetometrických sond pro měření elektromagnetických polí, zvláště na úseku spojů, dále o časovací integrované obvody apod.

V oblasti spolupráce na výchově mladé generace participovaly ozbrojené síly v oblastech sportovně výchovné činnosti v různých organizacích národní fronty. Nejznámější byl SVAZARM, jako organizace zajišťující přípravu mladých lidí na zajištění obrany a jejich seznamování s vědecko-technickým pokrokem. Svazarm sdružoval zájemce o některé odbornosti, kteří tak byli pod kontrolou. Pouze pod hlavičkou Svazarmu mohli pracovat například kynologové, střelci, radioamatéři či sportovní letci. Spadaly pod něj také autoškoly. Svě místo a uplatnění našli vojáci bývalé základní služby i jako ostraha důležitých a strategických podniků, zpracovávajících ropu nebo jiné komodity zbrojního průmyslu. Dnes například ČEPRO.

Mezi další složky armády ČR, které se těsně před profesionalizací podílely a dosud podílejí na bezpečnosti a ochraně obyvatel patří Vojenské hasičské jednotky. Tyto jednotky jsou

složeny z vojáků a občanských zaměstnanců. Zřizování, vnitřní organizace a vybavení vojenských hasičských jednotek požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany je v působnosti Ministerstva obrany. Ministerstvo obrany rovněž stanoví podmínky výkonu služby, odborné způsobilosti, nástupního odborného výcviku, odborné přípravy, zdravotní způsobilosti a funkční označení členů vojenských hasičských jednotek. Vojenské hasičské jednotky byly v minulosti zřizovány u každého útvaru. Před zahájením jejich likvidace a rušení vojenských útvarů zasahovaly vojenské hasičské jednotky často mimo vlastní útvar a pokrývaly tak svojí činností území, kde byl příjezd jednotek Hasičského záchranného sboru omezený a časově náročný.

3. SITUACE PO REFORMĚ

3.1. Profesionalizace

Problematika vojenskopolitické stránky, týkající se otázek připravenosti politiků a politických subjektů ve vnitrostátním a mezinárodním rozměru doznala od roku 1990 do roku 2001 mnoha změn. Tou zásadní bylo schválení dokumentu Bezpečnostní strategie České republiky vládou České republiky 22. ledna 2001. Přesto, že tento dokument nezahrnoval politické zadání profesionalizace armády, byla tímto obdobím započata postupná profesionalizace armády České republiky.

Samotnou koncepci profesionalizace armády schválila vláda ČR o rok později. Smyslem profesionalizace je dosáhnout vyšších vojenských schopností, profesionálních dovedností, snížení ztrát, způsobených neprofesionálním výkonem vojenských funkcí, úsporu ve vzdělávání a odborné přípravě. Prezenční voják potřebuje školení v půlročním cyklu, profesionál absolvuje kurz např. 1 za pět let.

Nově jsou ozbrojené síly České republiky vytvářeny za účelem účasti na zajištění bezpečnosti České republiky a mohou spolupracovat s ozbrojenými silami jiných států, pokud se jedná o plnění závazků České republiky. Mohou také působit v zahraničí, jde-li o nevojenské operace. Hlavním úkolem ozbrojených sil je příprava k obraně České republiky. Ozbrojené síly jsou tvořeny armádou, Hradní stráží a Vojenskou kanceláří prezidenta republiky.

V roce 2005 byla v České republice zrušena základní vojenská služba. Důvodem změny způsobu rekrutace vojenského personálu byly zejména změny ve způsobu vedení konfliktů, společenské změny a politické ambice. Počátkem tohoto roku se stala armáda ČR plně profesionální.

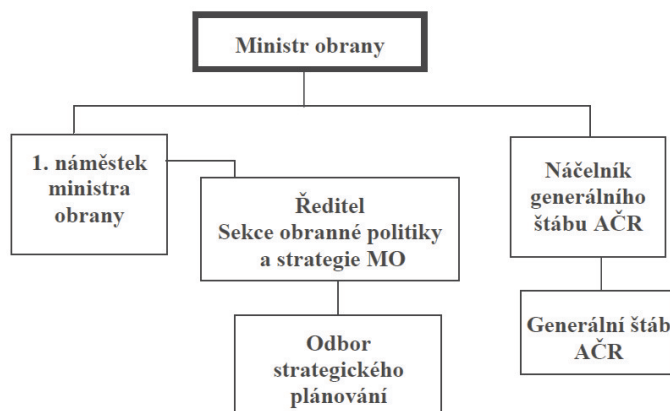
Období mezi roky 1999 a 2005 znamenalo časté střídání pokynů a rozhodnutí politických orgánů. Zrušení základní vojenské služby znamenalo rovněž ukončení veškerých výhod bývalého socialistického způsobu využití vojska uvedené ve faktech před započatou reformou.

3.2. Spolupráce a vliv ozbrojených sil na integrovaný záchranný systém

Poslání a úkoly Ozbrojených sil České republiky vychází z Ústavy ČR a dalších zákonů. Podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR je Základním úkolem ozbrojených sil připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Kromě toho lze podle § 14 tohoto zákona armádu použít k plnění dalších úkolů:

- ke střežení objektů důležitých pro obranu státu;
- k plnění úkolů PČR při zajišťování ochrany státních hranic;
- k záchranným pracím při pohromách nebo jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí (např. živelní katastrofy, ekologické havárie apod.);
- k letecké přepravě ústavních činitelů;
- k zabezpečení letecké záchranné a pátrací služby;
- k plnění humanitárních úkolů.

Ozbrojené síly ČR spadají do kompetence Ministerstva obrany. Přípravu Ministerstva obrany na řešení krizových situací řídí ministr obrany. Pracovním orgánem ministra obrany pro koordinaci přípravy na řešení krizových situací je Sekce obranné politiky a strategie. Součástí sekce je Odbor strategického plánování, který je odborným pracovním orgánem MO pro krizové řízení a plánování. Do přípravy k řešení krizových situací jsou zapojeny všechny součásti MO. Za krizovou připravenost v rámci AČR odpovídá Náčelník Generálního štábu AČR (NGŠ AČR), přičemž podmínky a zásady nasazování sil a prostředků AČR a způsoby jejich použití k záchranným pracím, k likvidaci následků pohromy, k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany v případě vzniku pohrom a k plnění úkolů Policie ČR podrobně stanovuje NGŠ ve „Směrnici náčelníka Generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů PČR“ Čj.80830-24/2006/DP-1618, 17. dubna 2007, aktualizace „Směrnice“ je prováděna každoročně k 1.5. nebo v případě potřeby. Základní schéma orgánů krizového řízení podílejících se na zabezpečení krizové připravenosti v působnosti MO ukazuje obr. č. 4.

Obr. č. 4: Orgány krizového řízení podílejících se na krizové připravenosti v působnosti MO

Integrovaný záchranný systém ČR je tvořen základními a ostatními složkami. Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany, zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a PČR. Ostatními složkami IZS jsou mj. také vyčleněné síly a prostředky OS ČR, zejména síly a prostředky vojenských záchranných útvarů.

Pro případné posílení Policie ČR (dále jen PČR) a Integrovaného záchranného systému jsou v meziresortních smlouvách a normativních aktech rozpracovány úkoly ozbrojených složek Ministerstva obrany. Například nejčastěji využívaná podpora Policie ČR. Při operacích řízených orgány Policie ČR jsou příslušníci ozbrojených sil ČR použiti k plnění vládou ČR stanovených úkolů PČR při zajišťování ochrany státních hranic nebo k plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby, pokud síly a prostředky PČR nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, zejména v souvislosti s:

- rozsáhlými migračními vlnami;
- ohrožením demokratických základů státu, zejména narušením zákonnosti velkého rozsahu;
- násilnými akcemi subjektů cizí moci spojenými s použitím nevojenských sil proti chráněným zájmům státu, zpravidla jako reakce na zapojení České republiky do mezinárodních mírových a humanitárních misí nebo na plnění spojeneckých závazků v zahraničí;
- aktivitami mezinárodního zločinu nebo mezinárodního terorismu velkého rozsahu;
- hrozbou nebo provedením závažných teroristických akcí;
- nekontrolovatelným nárůstem závažné majetkové a násilné kriminality.

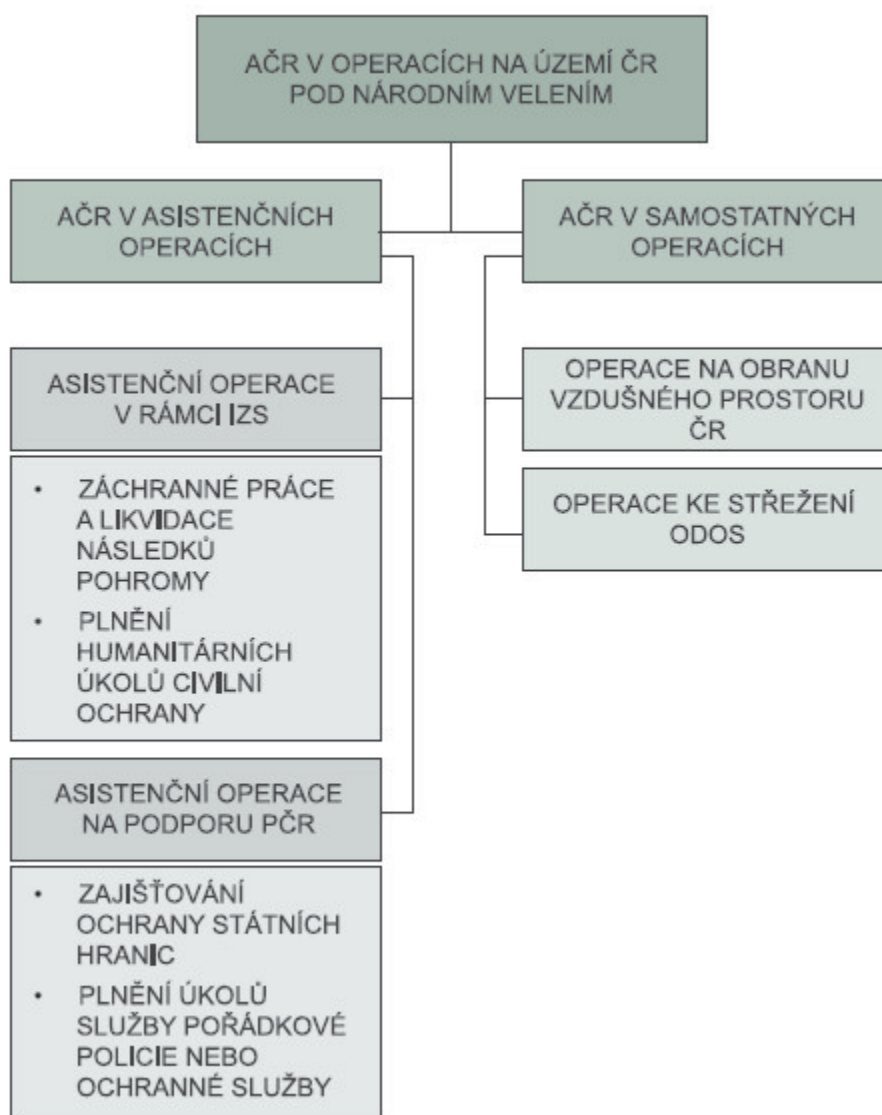
Podle požadavků odpovědných ústředních a územních orgánů krizového řízení jsou do těchto operací zpravidla zařazeni specialisté s potřebnou technikou a materiálem, především vojenští policisté, popř. i další speciální síly a prostředky AČR s potřebnými pozemními nebo vzdušnými dopravními a průzkumnými prostředky. Složení, velikost a vybavení úkolových uskupení jsou přizpůsobeny charakteru, rozsahu a době plnění úkolů.

V případě nasazení příslušníků ozbrojených sil ČR na společné operace IZS, jsou tyto nasazení k:

- záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, pokud správní úřady, orgány územní samosprávy a základní složky IZS nemohou zajistit záchranné práce vlastními silami;
- odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky, pokud správní úřady, orgány územní samosprávy, právnické osoby a složky IZS nedisponují potřebnou technikou;
- leteckému monitorování pohromy nebo radiační a chemické situace na určeném území;
- zabezpečení přepravy humanitární a zdravotnické pomoci;
- zabezpečení letecké zdravotnické dopravy, pokud hrozí nebezpečí z prodlení a nestačí síly a prostředky letecké záchranné služby;

- zabezpečení letecké služby pátrání a záchrany.

Do uskupení k uvedeným operacím nevojenského charakteru pro potřebu složek IZS jsou zařazováni především příslušníci a technika záchranných, ženijních, protichemických, vrtulníkových, logistických a zdravotnických útvarů a zařízení. Doba působení by v míru neměla přesáhnout lhůtu 1 měsíce s možností střídání a posilování nasazených sil a prostředků. Ve výjimečných případech mohou být tyto počty na základě rozhodnutí vlády navýšeny. Norma pohotovosti k nasazení potřebných sil a prostředků je 6 hodin s možností jejich případného posílení do 24 hodin. Pouze u zásahů prováděných na základě předem sjednaných smluv silami a prostředky záchranných apod. specializovaných útvarů může být doba pohotovosti kratší. Rozčlenění operací AČR na území ČR pod národním velením, tzn. spolupůsobení AČR v systému IZS je znázorněno na obr. č. 5.

Obr. č. 5: schéma členění operací AČR na území ČR pod národním velením

3.3. Vyžadování sil a prostředků AČR pro potřebu IZS

Vyžadování sil a prostředků Armády ČR řeší zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a to jako ostatních složek IZS a zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, jako vyčleněných součástí ozbrojených sil. Vyžadovat síly a prostředky AČR jsou oprávněni: Ministerstvo vnitra, hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě u NGŠ AČR prostřednictvím příslušných operačních a informačních středisek HZS ČR. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, jsou oprávněni vyžadovat síly a prostředky AČR: Ministerstvo vnitra, hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, řídící důstojník HZS prostřednictvím příslušných OPIS HZS, v souladu s poplachovými plány IZS, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány, vojenských záchranných útvarů, velitele 15. ženijní záchranné brigády, nebo u velitele útvaru, který je nejbližší místu pohromy.

O nasazení vyžádaných sil a prostředků AČR k záchranným pracím rozhoduje NGŠ AČR cestou Společného operačního centra MO. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, může o nasazení sil a prostředků rozhodnout velitel vojenského útvaru nebo náčelník vojenského zařízení, u kterého bylo nasazení sil a prostředků vyžádáno. Ten neprodleně informuje prostřednictvím svých nadřízených Náčelníka generálního štábu AČR o nasazení armády k záchranným pracím.

Profesionalizace AČR a její vliv na plnění asistenčních operací Síly a prostředky Armády ČR vyčleněné jako ostatní složka IZS jsou zapracovány do Ústředního poplachového plánu IZS, který schválil dne 27. listopadu 2003 ministr vnitra a dne 3. února 2004 vzala na vědomí Bezpečnostní rada státu. Základem těchto sil jsou záchranné prapory, které podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách § 2 odst. 4 jsou určeny k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany po dobu válečného stavu. Do Ústředního poplachového plánu byly síly a prostředky Armády ČR zapracovány v takovém rozsahu, aby dohodnuté počty nepřekročily 1 200 vojáků. Proto jsou v současné době (celkem se předpokládá max. 2 762 vojáků celkem) do ÚPP začleněny jen velikostí omezené odřady chemického, ženijního, vrtulníkového a zdravotnického zaměření, jejichž počty by i při nepravděpodobném nasazení všech těchto odřadů nepřekročily 200 vojáků. Zejména se jedná o přetransformovanou 15. ženijní záchrannou brigádu na ženijní prapory dislokované v Bechyni, Rakovníku a Olomouci a dvě samostatné záchranné rotty v Rakovníku a Olomouci. Do struktury brigády náležel do 31. prosince 2008 i 157. záchranný prapor v Hlučíně pak byl převeden pod Hasičský záchranný sbor.

Současně je MV-GŘ HZS ČR připraveno povolávat a nasazovat tyto síly a prostředky výhradně s vědomím Společného operačního centra Armády ČR. Pro tyto účely byly technicky zabezpečeny a odzkoušeny videokonference mezi Operačním a informačním střediskem Ministerstva vnitra, Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a

Společným operačním centrem Ministerstva obrany. V současné době nelze vyloučit krizové situace, které mohou vyžadovat rozsáhlejší nasazení ozbrojených sil. Předpokládá se možnost vyžádat ve prospěch IZS další vojenské útvary a zařízení podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, 8. září 2004 vláda projednala a vzala na vědomí možné krizové scénáře definující určité modelové krizové situace na území státu, které by vyžadovaly použití ozbrojených sil v rozsahu až 20 000 osob. Dostupnost dalších útvarů AČR na teritoriu krajů je znázorněna na obr. č. 6.

Obr. č. 6: Dislokace jednotek AČR využitelných v rámci IZS

Ozbrojené síly mají v rámci reformy dosáhnout v letech 2010 – 2012 cílových operačních schopností s počtem 35 000 osob, z toho 26 000 vojáků z povolání a 9 000 občanských zaměstnanců. Ministerstvo obrany analyzuje schopnosti AČR a v součinnosti s Ministerstvem vnitra připravuje takový systém opatření, který bude schopen zabezpečit úspěšné řešení krizových situací na území ČR.

Současné možnosti AČR k plnění úkolů v rámci IZS jsou dány především mírovou naplněností, organizací, vyzbrojením, vybavením a přípravou, zaměřenou na bojovou činnost. Přesto právě proto, AČR disponuje speciální technikou a různými speciálními prostředky a zařízeními, které jsou ojedinělé a pro řešení některých situací nenahraditelné. Nemluvě o organizovanosti a propracovanému systému velení řízení s patřičnými spojovacími prostředky. Záchrané práce jsou prováděny diferencovaně podle charakteru a rozsahu ohrožení. Jsou stanoveny příslušnými krizovými (havarijními) plány a konkrétním požadavkem.

Například při havárii jaderné elektrárny se předpokládá jako jeden z úkolů AČR, zabezpečit regulaci pohybu osob s cílem podílet se na pořádkové činnosti při vyvážení osob ze zasaženého prostoru a zabránit vstupu nepovolaných osob do něho. Podle rozhodnutí krizového štábu mohou v této činnosti plnit speciální úkoly jednotky chemického a radiačního průzkumu, ženijní síly a prostředky a příslušníci zdravotnické služby.

I přes omezené možnosti, dané zejména prioritou při plnění mezinárodních závazků, k záchranným činnostem při živelných pohromách je úloha AČR v rámci IZS velmi významná. Vojenské síly a prostředky jsou nejlépe organizovány a pružně řízeny k tomu, aby mohly poskytovat veškeré služby, jako jsou záchranné práce, zabezpečení spojení, doprava, zdravotnické a pohotovostní lékařské služby, jakož i pátrání a pomocné akce. Mohou reagovat pohotově a působit rychle, aktivně a samostatně, bez vnější pomoci a jsou vysoce mobilní. Příslušníky armády lze použít i za velmi složitých a rychle se měnících podmínek (povětrnostních aj.). Z tohoto hlediska je zřejmé, že vojenské prostředky mají značný potenciál k tomu, aby mohly být dalším nástrojem pro poskytování pomoci při pohromách. Možnosti nasazení příslušníků ozbrojených sil a vojenských prostředků jsou v podmínkách ČR ve vztahu k IZS zakomponovány do ÚPP.

3.4. Základní služba versus aktivní zálohy

Zrušením základní vojenské služby v roce 2005 a postupným vývojem AČR v nových podmínkách, po sériích povodní, větrných smrští a jiných mimořádných událostech se osvědčilo nasazení dobrovolníků ze složky armády ČR, kteří nebyli přímo navázáni pracovněprávním vztahem k resortu Ministerstva obrany. Vojáky základní služby, před profesionalizací AČR nuceně nasazované ke zdolávání mimořádných událostí v nových podmínkách nahrazují tzv. aktivní zálohy.

Aktivní zálohy jsou součástí ozbrojených sil České republiky zřízené na základě zákona č. 585/2004 Sb., branný zákon. Příslušníci aktivních záloh se několik týdnů v roce věnují vojenskému výcviku, ve zbytku času se věnují svému civilnímu povolání. Kombinují tak dvě kariéry: vojenskou a civilní. V případě potřeby jsou jednotky aktivních záloh na základě rozhodnutí vlády nasazeny do akce. Jejich typickými úkoly jsou pomoc při živelních pohromách a ostraha objektů důležitých pro obranu státu v případě zhoršení bezpečnostní situace. Jednotky aktivních záloh se úspěšně účastnily záchranných prací při katastrofických povodních v roce 2002. Současná koncepce ozbrojených sil České republiky je založena na principu nejmenší možné velikosti armády, která stačí k plnění jejich úkolů. Nepřekročitelný počet profesionálního personálu ozbrojených sil je stanoven rozhodnutím vlády. Aktivní zálohy představují praktický způsob šetrný k peněženkám daňových poplatníků, jakým si Armáda České republiky může zajistit rezervy, které použije v případě potřeby. Podobně jako ve zdravotnictví působí dobrovolné skupiny Českého červeného kříže a v záchranářství dobrovolní hasiči, i armáda buduje svou dobrovolnou složku, jejíž příslušníci se věnují civilním kariérám a jako vojáci jsou nasazováni dle potřeby. Je pravděpodobné, že skupina

obyvatelstva vhodná pro rekrutaci nových profesionálních vojáků se bude postupem let zužovat vzhledem k demografickému vývoji a rostoucím možnostem na trhu práce v civilním sektoru. Proto bude postupně růst důležitost aktivních záloh jako zdroje pro doplňování profesionálních jednotek.

Obr. č. 7: Návštěva pracovníků KŘ ORP JmK na cvičení aktivních záloh Brno, Libavá 2008

4. VYHODNOCENÍ DOPADŮ ZMĚN

4.1. Očima odborníků

Za účelem zjištění názorů na dopady profesionalizace AČR z pohledu pracovníků krizového řízení, požární ochrany, policie, ozbrojených sil a dalších osob včetně akademie, působících převážně na postech ochrany obyvatel byl v roce 2008 rozeslán vybranému počtu 100 respondentů jednoduchý dotazník. Z celkového počtu 100 osob využilo 60 % oslovených respondentů možnosti vyjádřit svůj anonymní názor, přitom někteří z dotázaných uvedli v rámci možností doplňující slovní odpovědi a vlastní doplňující informaci.

Hlavní témata a obsah otázek byly zaměřeny na zjištění, v čem jsou spatřovány pozitivita nebo naopak negativa profesionalizace armády české republiky.

Záměrně byl dotazník postoupen uvedené skupině odborně znalých osob, z důvodu jejich objektivního názoru a profesního přístupu ke zhodnocení případných vlivů a změn reformy armády.

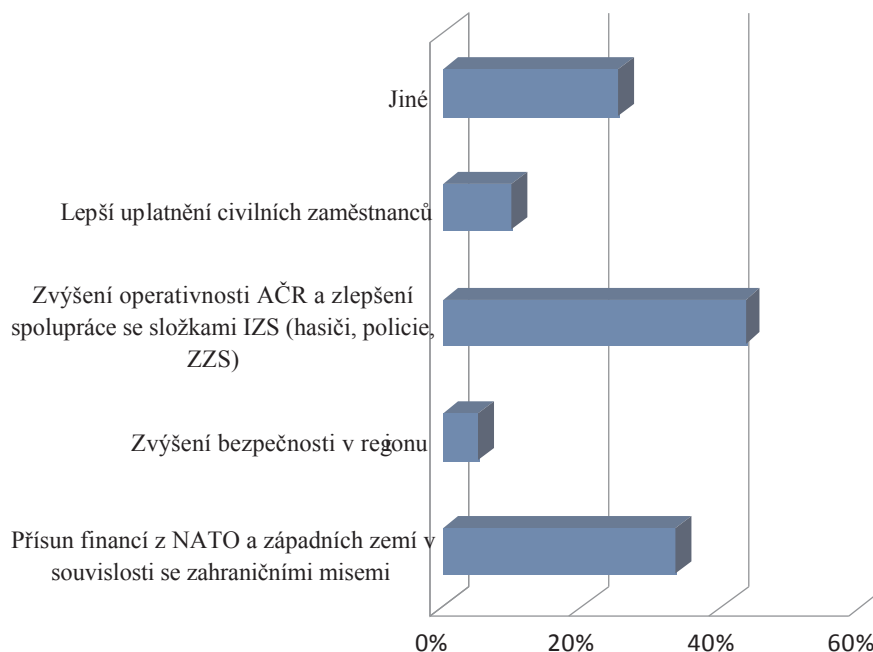
V oblasti negativního působení profesionalizace armády nejen na státní politiku, ale i na veřejnost a zejména na ostatní složky integrovaného záchranného systému převládá názor vyššího ekonomického zatížení státu v souvislosti se zahraničními misemi na úkor domácí potřeby pro zdravotnictví, záchranné sbory apod. Stejně procento (52%) dotázaných uvedlo záporný vliv profesionalizace armády ve vyšším zatížení hasičů, policie a záchranné služby při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech. Tento fakt je komentován v doplňujícím vyjádření respondentů, zdůvodněním, kdy nelze povolát vojáky zrušené základní vojenské služby k další pomoci. Více než třetinový názor (32%) dotázaných pak označuje jako dopad profesionalizace nedostatek řidičů z povolání a odborníků v oblastech chemické služby, spojů a vědecko-výzkumné oblasti. Zajímavý odborný náhled na věc lze vyčíst z individuálních odpovědí. 15% respondentů, spatřuje vlivem profesionalizace

rozšiřující se individualismus (nižší schopnost vzájemné spolupráce v kolektivu) a negativní vliv na vývoj mladé generace, především v otázkách odpovědnosti a disciplíny. Odborníkům chybí podíl armády na státních zakázkách, jako byly například výstavby vodních děl, sídlišť, sklizeň v zemědělství apod., což mělo vliv na úsporu státních financí. Pravdou ovšem zůstává skutečnost, že většina státních podniků je již privatizována a stát tedy nemá v kapitalistickém systému důvod využívat levné vojenské síly k posílení ekonomiky a růstu hospodářství. Toto je logické, není prioritou a vlastně ani úlohou AČR provádět tyto činnosti, armáda je armádou expedičního typu.

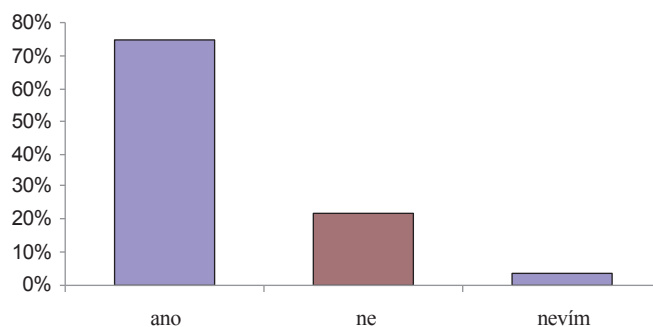
Graf č. 1: Negativa profesionalizace AČR

Paradoxně jako převládající kladný dopad profesionalizace AČR uvádí odborná veřejnost ve zvýšení operativnosti armády ČR a zlepšení spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému. Tento fakt je dán pravděpodobně stanovenou direktivou v rámci pracovně právních vztahů uvnitř jednotlivých základních i ostatních složek IZS. Informace k dopadům změn na veřejné finance potvrzuje 33% respondentů označením kladného hodnocení přísunu financí v souvislosti s plněním mezinárodních úkolů aliance NATO a s působením AČR v zahraničních misích. Zlepšení operativnosti a spolupráce s ostatními záchrannými složkami je dán zejména právě profesionalitou vojáků, kteří konají tuto činnost jako svoje povolání a jejich vzdělání tedy musí odpovídat určitému standardu.

Graf č. 2: Pozitiva profesionalizace AČR

Rozhodující a klíčovou otázkou k vyhodnocení současného názoru odborné veřejnosti na probíhající profesionalizaci byla otázka, zda by armáda ČR měla zřídit organizační části (složky), které by byly začleněny jako další základní složka Integrovaného záchranného systému. Jednoznačně v 75% převládá názor, že ano (viz graf. č. 3).

Graf č. 3: Názor na vytvoření zvláštních součástí AČR zařazených do IZS

4.2. Očima veřejnosti

V roce 2008 provedl Odbor komunikačních strategií MO ČR reprezentativní průzkum aktuálních názorů české veřejnosti na působení AČR v zahraničních misích, zejména v Afghánistánu na vzorku 1 000 osob. Z několika možných názorů a oblastí otázek jasně důvěřuje armádě 72,3 % dotázaných. Velmi významný ukazatel je míra důležitosti a priority úkolů Armády české republiky v souvislosti s pomocí obyvatelstvu v případě živelních pohrom a průmyslových havárií. Naprostá většina veřejnosti (94%) považuje tuto pomoc jako

nejdůležitější. 56,3 % dotázaných rozhodně považuje za důležitou účast AČR v bojových operacích v zahraničí (k likvidaci ozbrojených konfliktů), což znamená v porovnání s předchozím úkolem pomoci obyvatelstvu výrazný rozdíl. 86,2 % respondentů se dále domnívá, že je AČR schopna pomáhat občanům při živelních pohromách a průmyslových haváriích. Vysokou prestiž vojenskému povolání přináší pomoc armády ČR obyvatelstvu při živelních pohromách a průmyslových haváriích a posláním vojáka bránit zemi.

4.3. Dopady na finance

Často opakovaným tvrzením k důvodu profesionalizace byla otázka financování a hledání úspor ve výdajích na obranu. Zajímavé je tedy srovnání výdajů na obranu a bezpečnost v letech před profesionalizací a v letech během profesionalizace a po ní. Tabulka č. 1 ukazuje zjevný nárůst výdajů na položku obrana, ze státního rozpočtu. Enormní zvýšení výdajů v posledních letech bezesporu způsobuje nákup nové a moderní techniky, časté mise českých vojáků do mezinárodních závazků NATO a financování administrativního aparátu Ministerstva obrany. Ze zkušeností Nizozemska a Belgie je patrný nárůst výdajů souvisejících s profesionalizací ozbrojených sil zejména v prvních fázích její realizace. V žádném z těchto států nedochází k úsporám v obranných rozpočtech. Česká republika není evidentně výjimkou. Francouzské propočty tvrdí, že plně profesionální síly jsou dražší o + 75 %. Tuto skutečnost potvrzuje údaj o vyhlášené veřejné soutěži v roce 2004 na profesionalizaci AČR v letech 2006 – 2008, kde jsou pouze na výzbroj OS uvažovány výdaje ve výši 268.000 tis. Kč.

Rok	Výdaje v mil. Kč
1980	3 437,7
1981	3 553,0
Reforma státního rozpočtu	
1993	23 776,6
1994	27 007,7
1995	28 275,2
1996	30 508,8
1997	31 328,3
1998	37 643,1
1999	41 688,1
2000	44 669,7
2001	44 977,5
2002	48 924,1
2003	53 193,9
2004	52 481,2

Tabulka č. 1: Výdaje státního rozpočtu na obranu

2005	58 445,0
2006	55 358,4
2007	53 261,2
2008	54 166,6

Tabulka č. 1, pokračování: Výdaje státního rozpočtu na obranu

4.4. Srovnání, názory

Systém profesionální armády nastavený je tedy systémem založeným na dobrovolnosti. Svobodnou volbou si tedy občan zvolí jako svoje povolání být voják nebo člen aktivní zálohy a tímto dobrovolným krokem se dobrovolně zapojí i do případné záchranné činnosti při společném nasazení ozbrojených sil v systému IZS.

Přesto, že nejen politické špičky vlády ČR a představitelé Ministerstva obrany ČR hovoří nebo stanovují v písemných aktech řízení ozbrojených sil jako jeden z úkolů armády ČR pomáhat při krizových situacích. Je pravdou, že na druhé straně jsou stejnými osobami a zástupci ministerstev a ústředních správních úřadů přijímána opatření ve formě dohod, které tento úkol odsouvají až na poslední pozice v pořadí nebo nepřímě omezují pravomoci k vyžadování armády ČR na tyto práce a činnosti. Dlouhodobá vize resortu Ministerstva obrany předpokládá v operačním řízení častější využití civilního sektoru, zejména v energiích, logistice a zásobení pitnou vodou a el. energií, čímž se v princí nebude prakticky možné spoléhat na pomoc v těchto oblastech od ozbrojených sil MO. Vojenská strategie ČR schválená vládou ČR v roce 2008 možná proto i záměrně přesouvá podporu civilních orgánů v krizových situacích nevojenského charakteru na poslední místo v politicko-vojenských ambicích.

Nesporná provázanost vlivů a dopadů profesionalizace armády na IZS cestou státního rozpočtu je i přes mediální útlum nespokojenosti občanů a některých pracovníků státní správy působících v dané oblasti zřejmá. Alianční závazky ČR, a nejen tyto, vyžadují zvýšené náklady na pořízení nové techniky, vzdělání, materiálně technické zajištění v resortu MO pro zahraniční působení OS a logicky tyto hodnoty následně chybí ve státním rozpočtu. Zatím, co zástupci GŘ HZS ČR a resort MV v přípravě reformy veřejných financí uvažují o škrtech na výdajích pro dobrovolné hasiče, výstroj jednotek požární ochrany HZS, na straně druhé jsou již ve střednědobém výdajovém rámci resortu MO alokovány výdaje se vzrůstající tendencí s částkou v roce 2010 ve výši 70,3 mld. Kč. Výše výdajů od roku 2006 na realizaci koncepce profesionalizace AČR ročně narůstá průměrně o 3 mld. Kč. Jednoduchým výpočtem lze odhadnout například počet požárních cisteren, které by mohly být pořízeny z takto vyšetřených financí.

I přes všechna uvedená a jim podobná úskalí a skutečnosti reformy AČR lze ve spleti informací a názorů odborné i laické veřejnosti nalézt pozitivní dopady profesionalizace na IZS. Poslední, kladně se jevící změnou a událostí bylo rozhodnutí vlády o předání

157. záchranného praporu Armády ČR dislokovaného v Hlučíně Hasičskému záchrannému sboru České republiky. Tato změna znamená výrazné posílení HZS ČR. Tento záchranný útvar HZS ČR působí v současnosti na celém území ČR. Veškeré úkoly a působnost útvaru zůstali zachovány a navíc se zkrátila časová doba dosažitelnosti útvaru, stanovená ÚPP IZS, převážně na 6 hodin od vyžádání SaP ZÚ.

AČR byla ve své novodobé historii nasazena v řadě operací na území ČR. Nejvýznamnější nasazení byla při povodních a následně při likvidaci následků pohromy. SaP AČR dále působily ve prospěch PČR při plnění úkolů pořádkové a ochranné služby.

Povodně 1997. Při katastrofální povodni v srpnu 1997 bylo nasazeno celkem 2 200 vojáků k posílení PČR k zajištění úkolů pořádkové a ochranné služby PČR na zaplaveném území. V rámci záchranných, zabezpečovacích a následných povodňových prací bylo dlouhodobě nasazeno až 5 700 vojáků s technikou.

Září 2000. Výroční zasedání Rady guvernérů MMF a Skupiny Světové banky v Praze – nasazeno 1 600 vojáků pro posílení PČR.

Listopad 2002. Summit NATO v Praze – nasazeno celkem 2 400 vojáků pro posílení PČR.

Povodně 2002. K největšímu nasazení SaP AČR došlo při ničivých povodních v srpnu 2002. AČR nasadila do operace Záchrana a následně do operace Obnova postupně až 8 000 vojáků s technikou na záchranné práce a odstraňování následků povodní a 1 370 vojáků pro posílení PČR.

Sněhová kalamita 2005–2006. Největší nasazení AČR od povodní v roce 2002. Od listopadu 2005 až do února 2006 bylo do boje se sněhem nasazeno téměř 1 000 vojáků a 315 kusů techniky. AČR zasahovala celkem v 68 případech při odklizení sněhových bariér, zprůjezdňování zavátých cest a shazování sněhu ze střech.

Povodně 2006. Od 27. 3. do 30. 4. 2006 bylo nasazeno cca 1 200 vojáků a více než 350 kusů techniky. Nasazení SaP AČR potvrdilo jejich připravenost a odbornou způsobilost k plnění náročných úkolů záchranných prací a likvidaci následků pohromy jarní povodně, zejména u vojenských záchranných útvarů.

5. ZÁVĚR

Snad tedy nejen čas, ještě hůře mimořádné události nebo případné krizové situace s využitím většího množství záchranných složek včetně AČR prověří IZS včetně ozbrojených složek. Pro efektivní ochranu obyvatel a komplexnější zdolávání hrozeb, je potřeba, aby ČR měla nejen vycvičené a motivované profesionály, kteří mají k dispozici moderní vybavení, ale i nastavený funkční systém spolupráce mezi záchrannými a bezpečnostními složkami. Jaký bude další vývoj AČR a možnosti jejího využití pro potřeby IZS, je pouze úvahou a tématem k diskusím a jednoznačnou odpověď pravděpodobně nemůžeme očekávat ani od představitelů státu a politiků. Ze závěrů a výsledků průzkumů vyplývá jednoznačně nutnost zachovat působení armády ČR v rámci národního systému ochrany obyvatel a nutnost zachování spolupráce na plnění a zdolávání úkolů řízených v systému IZS. Podle vzoru Švýcarska by mohl resort MO vyčlenit zvláštní součásti AČR v každém kraji s územní působností pro konkrétní kraj, které by mohly být zapojeny jako další základní složka IZS se zaměřením na řízení teroristických událostí a událostí s použitím CBRN a dekontaminaci. Tímto krokem by mohla být dosažitelnost takových útvarů (složek) rychlejší než stávající dosažitelnost 6 hodin nebo 12 hodin a rychlost reakce všech základních složek IZS na podobné události by byla nesporně flexibilnější.

6. POUŽITÉ ZDROJE

1. Pernica, B.: *PROFESIONALIZACE OZBROJENÝCH SIL: TRENDY, TEORIE A ZKUŠENOSTI*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – Agentura vojenských informací a služeb, 2007. 248 s. ISBN 978-80-7278-381-6.
2. plk. PhDr. Mráček, V., PPLK. Hýbl, M.: *CIVILNÍ OBRANA ČSSR*. Praha: Naše vojsko, nakladatelství a distribuce knih, n.p. v Praze, 1980. 160 s.
3. Různí autoři, *KRONIKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ V ROSICÍCH*. Rosice: Hasičský sbor Rosice, 1880 – 1965. s. [neudán].
4. PhDr. Bílek, J., CSc., PhDr. J., Láník, CSc., *ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA V PRVNÍM POVÁLEČNÉM DESETILETÍ*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – Agentura vojenských informací a služeb, 2006. 200 s. ISBN 80-7278-377-7.
5. Stránky věnované Československé lidové armádě <http://www.csla.cz>
6. Stránky historie československé armády <http://armada.vojenstvi.cz>
7. Stránky Ministerstva obrany ČR <http://www.army.cz>
8. *A-report*. 2003, roč. [neudán] č. 24. [Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a Mobilizace ozbrojených sil České republiky přepracovaná na změněný zdrojový rámec.] 1. vyd. Praha: MO ČR, 2002. 6 s. ISSN 1211-801X.
9. Společná Česko-Slovenská parlamentní digitální knihovna <http://www.psp.cz/eknih/>
10. Internetová encyklopedie <http://cs.wikipedia.org/wiki/Svazarm>
11. Zákon ČNR č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
12. Mgr. et mgr. Zetocha, K., a kol. *OBRANNÉ ZDROJE ČESKÉ REPUBLIKY 2007*. Brno: Univerzita obrany, 2007. 92 s. ISBN 978-80-7231-306-8.
13. Ing. Marta Koucká, *KRIZOVÉ ŘÍZENÍ V OBLASTI OBRANY STÁTU HZS ČR*, Praha: MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2006. 56 s.
14. Major Ing. Josef Procházka, *VÝCHODISKA PROFESIONALIZACE OZBROJENÝCH SIL*. Obrana a strategie [online], 2001, č. 1 [cit. 10. 5. 2009]. Dostupný na www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2001/1-2001/. ISSN 1802-7199.
15. Doc. PhDr. Felix Černoch, CSc., *PROFESIONALIZACE AČR: PŘÍSTUPY – POJETÍ – ŘEŠENÍ*. Obrana a strategie [online], 2001, č. 1 [cit. 9. 5. 2009]. Dostupný na www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2001/1-2001/. ISSN 1802-7199.
16. Ing. Antonín KRÁSNÝ, CSc., *ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY V NEBOJOVÝCH OPERACÍCH*. Obrana a strategie [online], 2001, č. 1 [cit. 10. 5. 2009]. Dostupný na www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2004/2-2004/. ISSN 1802-7199.
17. plk gšt. Ing. Socha O., *Doktrína AČR v operacích na území ČR*, Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007. 148 s. Bez ISBN.
18. Směrnice NGŠ AČR k nasazování sil a prostředků AČR v součinnosti se složkami IZS a k plnění úkolů Policie ČR. Praha, 2005, č.j. 1168/2005-1618.

19. Bezpečnostní strategie České republiky. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2004, 28 s. ISBN 80-86354-45-9/MZV ČR.
20. Usnesení vlády č. 1154/2003. Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky přepracované na změněný zdrojový rámec, A report. 2003, č. 24, 22 s. ISSN 1211-801X.
21. Usnesení vlády č. 578/2004. Vojenská strategie České republiky Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2004, 16 s. ISBN 80-7278-235-5.
22. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění Ústavního zákona č. 300/2000 Sb.
23. Zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů
24. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů
25. Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů
26. Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů;
27. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona pozdějších předpisů
28. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
29. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
30. Procházka, J. – Šmondrk, J. – Valouch, J. (2003): ZDROJE PRO ZABEZPEČENÍ OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY: VÝVOJ, PERSPEKTIVY, RIZIKA. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně. 80 s. --- Signatura: C 078

7. SEZNAM ZKRATEK

BRS	Bezpečnostní rada státu
IZS	Integrovaný záchranný systém
SOC MO	Stálé operační centrum MO
CPO	Civilní protiletecká ochrana
ČSLA	Československá lidová armáda
CO	Civilní obrana (ochrana)
MNO	Ministerstvo národní obrany
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
SVAZARM	Svaz pro spolupráci s armádou
ČR	Česká republika
PČR	Policie české republiky
AČR	Armáda české republiky
NGŠ	Náčelník generálního štábu
OS ČR	Ozbrojené síly české republiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor české republiky
OPIS	Operační a informační středisko
ÚPP	Ústřední poplachový plán
SaP	Síly a prostředky
GŘ	Generální ředitelství
MMF	Mezinárodní měnový fond
KŘ	Krizové řízení
JmK	Jihomoravský kraj
ORP	Obec s rozšířenou působností
ZÚ	Záchranný útvar